

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

26 Ocak / 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

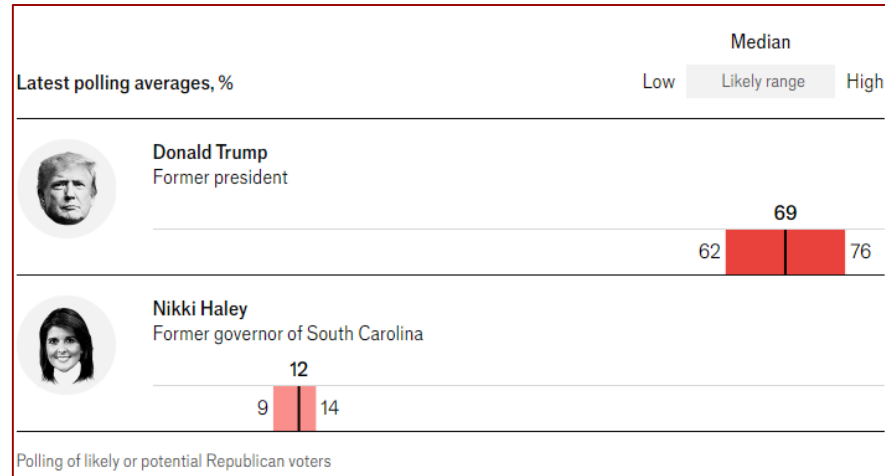

Trump'ın önlenemeyen yükselişi

- ❑ Eski ABD başkanı Donald Trump, partisinin adaylık yarışında bir zamanlar şanslı görülen Florida valisi De Santis'in de adaylıktan çekilmesiyle oldukça avantajlı duruma geçti.
- ❑ Iowa ve New Hampshire'da zafere ulaşmasına karşın hakkındaki davalar nedeniyle Beyaz Saray'a dönme ihtimali ise düşük görülüyor.
- ❑ The Economist'de yer alan makalede; Trump'ın yeniden başkan seçilmesi halinde küresel düzeyde gelişecek bazı sonuçlardan en belirginini olarak, gümrük vergilerinin arttırılması, Ukrayna ve Tayvan'ın ise terk edilmesi öngörülüyor.
- ❑ Ayrıca diğer müttefiklere yönelik operasyonel bir yaklaşım gösterileceği ve küresel kuralların da bozulma riskinden söz ediliyor.
- ❑ Kasım ayındaki seçimlere yaklaştıkça Biden doktrininin etkinliğinin azalacağı, İsrail-Filistin'de iki devletli çözüm de dahil olmak üzere 2024'ün ötesine uzanan taahhütlerde bulunmanın zorlaşacağı ve bu nedenle dünyanın dört bir yanındaki hükümetlerin Trump yönetimindeki Amerika için alternatif planlar oluşturmasının muhtemel olduğu ileri sürülürken;
- ❑ Jeopolitik risklerdeki artışla beraber, Biden'dan Trump dönemine geçişin ne denli sancılı olacağı şu görüşle desteklenmiş: «Amerikan yönetimindeki tüm değişiklikler dış politikada kesintiler yaratır. Ancak Biden yönetiminden Trump yönetimine geçiş, politik konumları ile geçişin gerçekleşeceği kaotik küresel koşullar arasındaki uçurum nedeniyle özellikle büyük olacaktır. Barış Araştırma Enstitüsü Oslo'ya göre, devlet kaynaklı çatışmaların sayısı 50'nin üzerinde olup 1946'dan bu yana en yüksek seviyesine yakın.»

Trump başkan olursa, Avrupa ilişkileri zedelenebilir

- ❑ Amerika'nın Avrupa, Japonya, Güney Kore ve Avustralya'nın da aralarında bulunduğu en yakın müttefikleri için Trump'ın ikinci kez göreve gelme ihtimali büyük bir endişe kaynağı olarak görülüyor.
- ❑ ABD'nin yurtdışındaki askeri angajmanlarının azaltılmasından, Ukrayna'ya verilen desteğin sona erdirilmesine ve dahi ABD'nin, NATO ve Avrupa'nın savunmasına yönelik taahhütlerini azaltması; Avrupa başta olmak üzere yakın müttefiklerle arayı açabilir.
- ❑ Bu durum, 1945 sonrası ABD-Avrupa kolektif savunma düzeninin zayıflaması anlamına geldiğinden hem savunma harcamalarının (GSYİH'nın yüzde 2'si düzeyine getirilmesi) hem de NATO'nun AB üyesi olmayan üyeleri de dahil olmak üzere birbirleriyle nasıl koordinasyon kuracaklarını planlamaları gerektiği anlamını taşıyor.
- ❑ Şimdilik Cumhuriyetçilerin adaylığı noktasında anketlerde önde olan Trump'ın başkanlık yarışını kazanması halinde engellenmeye çalışılması ise ABD'den başlayarak büyük bir siyasi kaos dalgası yaratabilir.

Türkiye, İsveç'in NATO üyeliğine onay verdi

- ❑ Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) kabul edilen İsveç protokolü, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından imzalandıktan sonra Resmi Gazete'de yayımlandı.
- ❑ İsveç Başbakanı Ulf Kristersson, Türkiye'deki onay sürecinin tamamlanmasının ardından sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, "Türkiye'nin İsveç'in NATO'ya katılımını onaylamasını memnuniyetle karşıladıklarını" belirtti. Kristersson, "Böylece İsveç'in NATO üyeliği yolunda önemli bir kilometre taşı daha aşıldı" diye ekledi.
- ❑ ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken da Erdoğan'ın imzasını memnuniyetle karşıladıklarını ifade etti. Blinken, "Washington'da resmi onay belgesini teslim almayı ve İsveç'i 32'inci Müttefik olarak karşılamayı sabırsızlıkla bekliyoruz. İsveç ve İttifak birlikte daha güçlüdür" dedi.
- ❑ ABD'nin Ankara Büyükelçisi Jeff Flake dün yaptığı açıklamada, resmi onay belgesi Ankara'dan Washington'a ulaşır ulaşmaz ABD Dışişleri Bakanlığının da F-16'ların Türkiye'ye satışı için Kongre'ye resmi bildirimde bulunacağını ifade etmişti.
- ❑ İsveç'in NATO üyeliğine Ankara tarafından 1,5 yılı aşkın süredir koyulan engel, F-16'ların Türkiye'ye satış sürecini de etkiliyordu. ABD'li Kongre üyeleri, F-16 satışı konusunda karar vermek için Ankara'nın İsveç'in NATO üyeliği konusundaki tutumunu beklediklerini ifade ediyordu.
- ❑ NATO ülkelerinin aylardır beklediği bu gelişmenin ardından İsveç'in üyeliğine meclis onayı vermeyen tek NATO üyesi olarak Macaristan kaldı. İsveç'in NATO'ya katılabilmesi için ittifak üyelerinin tamamının buna onay vermesi gerekiyor. Ancak Macaristan Meclis Başkanı Laszlo Kover dün yaptığı açıklamada İsveç'le ilgili protokolü onaylama konusunda aceleleri olmadığını söyledi.

İsrail'e soykırım davası esastan görülecek!

- ❑ Uluslararası Adalet Divanı (ICJ), Güney Afrika'nın açtığı soykırım davasında mahkeme İsrail'in davanın reddedilmesi talebini kabul etmeyerek, Güney Afrika'nın açtığı davada karar verme yetkisine sahip olduğuna hükmetti.
- ❑ Güney Afrika, mahkemeden, hareketin hemen durdurulmasını ve Gazze'ye insani yardım girişindeki sınırlamaların kaldırılmasını talep ediyordu.
- ❑ Güney Afrika, İsrail'in Gazze'deki askeri operasyonu ile 1948'te imzalanan Birleşmiş Milletler (BM) Soykırım Sözleşmesi'ni ihlal ettiği gerekçesiyle 29 Aralık'ta Uluslararası Adalet Divanı'na başvurmuştu.
- ❑ Soykırım kararının verilmesi için bir devletin bir ulusal, etnik veya dini grubu kısmen veya bir bütün olarak yok etmek istediğinin kanıtlanması gerekiyor. Bugüne kadar hiçbir devlet soykırımdan suçlu bulunmamış ve ICJ, 2007'de Sırbistan'ın 1995'te Bosna Hersek'te 8 bin Müslüman erkeği öldürdüğü Srebrenica Soykırımı'nı önlemekte yetersiz kaldığına hükmetmişti.
- ❑ 2006'dan bu yana Hamas'ın kontrolündeki Gazze'de Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre İsrail'in 7 Ekim'den bu yana düzenlediği saldırılarda çoğu kadın ve çocuk 25 bin 700'den fazla kişi hayatını kaybetti.
- ❑ Gazze nüfusunun yaklaşık dörtte üçünü oluşturan 1,7 milyon kişinin de evlerini terk etmek zorunda kaldığı hesaplandı.

TCMB kararı öncesi gündem yine kur ve enflasyon oldu

- ❑ Geçtiğimiz hafta TCMB başkanı Erkan hakkında ortaya atılan iddialara ilişkin Sn Cumhurbaşkanı: Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Akla ziyan dedikodularla ekonomide binbir güçlükle temin ettiğimiz güven ve istikrar iklimini bozacak kampanyalar başlatıyorlar. Dedikodular üzerinden bir bardak suda fırtına koparmaya çalışan fitne tüccarlarını kesinlikle umursamıyoruz" ifadesini kullanarak, ekonomiye olan güvenini vurgulamış oldu.
- ❑ Hafta boyunca TCMB'nin PPK kararı beklenirken ise tartışmaların odağında enflasyon ve kur vardı.
- ❑ Yönetilen yönlendirilen fiyatlar, maaş artışları ve jeopolitik gelişmelerle ithal edilen enflasyonla iç talep bir miktar düşüş kaydetmiş olsa da hala yüksekti. Bu durum da özellikle önümüzdeki ay açıklanacak Ocak enflasyonu konusunda yüzde 5-6 arasında şekillenecek bir sıçrama öngörüsünü gündeme getirdi.
- ❑ Bankacılık sektörünün toplam mevduatı, 19 Ocak ile biten haftada önceki haftaya göre 11,3 milyar lira azalarak 15 trilyon 415,1 milyar liraya gerilerken faizlerdeki düşüş de sürdü. TL mevduat faizi de yüzde 50'nin altına indi. Bu durum genel olarak parasal aktarım mekanizmasının sağlıklı işlemediğini göstermekteydi.
- ❑ Diğer taraftan son aylarda yükselen rezervlerin son haftalarda düşüş eğilimine girmesi; TCMB net rezervinin 19 Ocak haftasında 5,8 milyar dolar gerilediği görüldü ki kur korumalı mevduatın açıklandığı Aralık 2021'den bu yana görülen en sert düşüştü.
- ❑ Tüm bu faktörler de enflasyonu gündeme aldı: Böylece 'skimpflasyon' ve 'shrinkflasyon' greedflasyon terimlerine bir ekonomistin sosyal medya paylaşımıyla dikkat çekildi.

Nedir bu shrink, skimp ve greedflasyon tipleri?

- ❑ Türkiye'de Mahfi Eğilmez'in yazısı sonrası gündem olan shrinkflation, skimpflation gibi kavramlara aslında The Guardian, FT gibi ekonomi dergilerinde son birkaç yıldır rastlamaktayız.
- ❑ 2022 yılında The Guardian'da yer alan bir makalede; ABD'de popüler hale gelen ve Birleşik Krallık'ta ilgi gören bir terim olan "skimpflasyon"a hoş geldiniz . Full Stack Economics'te yazar ve ABD Kongresi'nin ortak ekonomi komitesinde eski kıdemli ekonomist olan Alan Cole, "Eksik enflasyon, tüketicilerin paralarının karşılığında daha az para almasıdır" diyor. "Aynı mallar için daha fazla para ödedikleri tipik enflasyonun aksine, eksik enflasyon, kalitesi kötüleşen bir şey için aynı parayı ödedikleri zamandır."
- ❑ FT'da 2016'da yer alan bir makalede ise «Gıda grupları artan maliyetlerle başa çıkmak için 'küçülmeyi' benimsiyor» şeklinde bir başlık atılmış.
- ❑ Özetle skimpflasyon: Ürünün kalitesinin düşürülmesi, shrinkflasyon ise ürünün gramajının düşürülmesi olarak tanımlanıyor.
- ❑ Açgözlülük enflasyonu olarak anılan greedflation kavramı ise daha önce bültenlerimizde de yer verdiğimiz üzere fiyatlama davranışlarındaki bozulmayı ve yüksek karları ifade eden enflasyonun da üzerinde satış fiyatı belirleme olarak ele alınabilir.
- ❑ Tüm bu tanımlar yüksek enflasyonun davranışsal sonuçları olarak yorumlanabilir. Zira uzun süre artan fiyatlar hem girdi maliyetleri hem de fiyatlama davranışlarını bozma eğilimi yarattığından, ürünün kalitesinden ya da miktarından çalarak hileli satış yapma ya da satış fiyatını gerektiğinden çok fazla arttırarak fırsatçılıkla karları şişirmek ahlaki olmayan sonuçlardır.
- ❑ Üstelik bu sonuçlar enflasyon beklentilerini de yüksek kılar!

TCMB, «yüzde 45’de sıkılaşımaya tamam» dedi

- ❑ TCMB, yılın ilk faiz kararını açıkladı. Beklentiler doğrultusunda politika faizini yüzde 45 seviyesine yükseltirken, karar metninde dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıkılık düzeyine ulaşıldığı ve bu düzeyin gerektiği müddetçe sürdürüleceği mesajını verdi.
- ❑ TCMB'nin karar metninde, dezenflasyonun tesisi için gerekli sıkılık düzeyine ulaşıldığını, gerektiği sürece bu sıkılık düzeyinin sürdürüleceği mesajı verildi.
- ❑ Aralık ayında manşet enflasyonun son Enflasyon Raporu’nda sunulan görünümle uyumlu bir artış kaydettiği, yurt içi talebin mevcut seviyesi, hizmet fiyatlarındaki katılık ve jeopolitik risklerin ise enflasyon baskılarını canlı tuttuğu belirtildi.
- ❑ TCMB yakın döneme ilişkin göstergelerin, parasal sıkılaştırmanın finansal koşullara yansımalarıyla yurt içi talepteki dengelenmenin, öngörülen dezenflasyon süreci ile tutarlı seyrettiğine işaret ettiğini belirtti.
- ❑ Sadeleştirme süreciyle uyumlu şekilde, kredi arzında ve mevduat faizinde gözlenebilecek oynaklıklara karşın, makroihtiyati kararlarla parasal aktarım mekanizmasını destekleyeceğini, faiz kararlarının yanı sıra, parasal sıkılaştırma sürecini destekleme amacıyla, kullandığı sterilizasyon araçlarının çeşitliliğini artırarak miktarsal sıkılaştırmaya devam edeceğini belirtti.

Fed & ECB ve haftanın son gününde hisse piyasaları

- ❑ Fed'in yakından takip ettiği çekirdek enflasyon göstergesi Aralık ayında neredeyse üç yıldır ilk kez yüzde 3'ün altına düşerek merkez bankasının bu yılın ilk yarısında faiz indirimine başlayabileceği argümanını güçlendirdi.
- ❑ ECB, faizi sabit tutmuştu ancak başkan Lagarde, Davos Zirvesi'nde yaz aylarında faiz indirimi olacağı sözünün arkasında olduğunu yineledi. Önümüzdeki hafta ise Fed'in faiz kararı karşılanacak.
- ❑ Avrupa borsaları, lüks marka şirketlerinin kazanımları ve Avrupa Merkez Bankası Başkanı Christine Lagarde'ın Perşembe günü güvercin basın toplantısının etkisiyle öğleden sonraki işlemlerde son yılların en yüksek seviyelerine yükseldi.
- ❑ Hangi markaların Avrupa borsasında coşku yarattığına bakılacak olursa;
 - Rémy Cointreau: Hisse senetleri erken işlemlerde neredeyse yüzde 13 artış gösterdi ve son çeyrekte beklenenden daha iyi bir performans gösterdi.
 - Christian Dior: LVMH ve Pernod Ricard'ın da dahil olduğu lüks sektöründeki ralliye katılarak 2023 için rekor sonuçlar açıkladıktan sonra hisseleri yüzde 9'dan fazla arttı.
- ❑ ABD hisse senetleri, yatırımcıların verileri ve teknoloji kazançlarını tartmasıyla erken işlemlerde düşüş yaşadı
 - Intel hisseleri, şirketin Perşembe günü kazançlarının bu çeyreğe ilişkin analistlerin beklentilerinin altında kalacağını öngörmesinin ardından neredeyse yüzde 12 değer kaybetti.

Haftadan kalanlar

- ❑ TÜİK: Hissedilen enflasyon açıklananın 2 katı
- ❑ Rusya geçen yıl Suudi Arabistan'ı geride bırakarak Çin'in en büyük petrol tedarikçisi haline geldi.
- ❑ Hükümetin çalışmalarını tamamladığı düzenlemeyle kripto varlık alım-satım platformları, Türkiye'de lisans alıp şirket kurmadan ofis açamayacak, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bulunamayacak. Kripto gelirleri diğer finansal araçlar gibi vergilendirilecek.
- ❑ İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayının Buğra Kavuncu olduğunu açıkladı.
- ❑ Türkiye Bankalar Birliği Başkanı Alpaslan Çakar, enflasyonu yönetmek adına kredi kartlarına kısıtlayıcı bir düzenleme beklediğini vurguladı.
- ❑ Yüksek etiket fiyatları, yüksek finansman oranları ve menzil kaygısı bu yıl ABD'de elektrikli otomobil kullanımını yavaşlatacak.
- ❑ AB Komisyonu Başkan Yardımcısı Dombrovskis, Kızıldeniz'de ticari gemilere saldırıların sürmesi halinde birlik ekonomisi ve tüketici fiyatlarının olumsuz etkilenebileceğini söyledi.
- ❑ Murat Kurum İstanbul vaatlerini sıraladı: Silivri'ye metrobüs, emekliye destek, gençlere indirim
- ❑ ABD Merkez Bankası FED'in önderlik edeceği ve gelişmiş ülkelerle genele yayılacak faiz indirimleri ve jeopolitik risklerdeki artışın kıymetli madenlere ilgiyi artıracığına dikkat çekildi.
- ❑ Yurt dışında yerleşik kişiler, geçen hafta 145,6 milyon dolarlık hisse senedi alırken tahvilde yeniden satışa döndü.
- ❑ CHP'de gergin MYK: Hatay, Tekirdağ ve Konyaaltı'nda aday krizi
- ❑ Bakan Tunç: İsrail, ihtiyati tedbir kararına acilen uymalı
- ❑ Erdoğan'dan UAD'nin İsrail kararıyla ilgili açıklama: Sürecin takipçisi olmayı sürdüreceğiz
- ❑ CHP'den 3 dönemdir Ataşehir Belediye Başkanı seçilen Battal İlgezdi partisinden istifa etti. İlgezdi'nin 7 partinin ortak adayı olarak seçimlere katılacağı öğrenildi.
- ❑ FT: Joe Biden, iklim kampanyası baskısı altında 17 LNG projesinin iznini durdurdu ancak ihracat devam ediyor.

Hizmet, Perakende Ticaret ve İnşaat Güven Endeksleri, Ocak 2024

- Güven endeksi hizmet sektöründe %4,0 arttı, perakende ticaret sektöründe %1,0 azaldı, inşaat sektöründe %3,3 arttı
- Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksi Ocak ayında bir önceki aya göre; hizmet sektöründe %4,0 oranında artarak 116,8 değerini, perakende ticaret sektöründe %1,0 oranında azalarak 115,6 değerini ve inşaat sektöründe %3,3 oranında artarak 90,9 değerini aldı.

Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksleri ve değişim oranları, Ocak 2024

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Aralık 2023	Ocak 2024	Aralık 2023	Ocak 2024
Hizmet sektörü güven endeksi	112,3	116,8	1,2	4,0
Son 3 aylık dönemde iş durumu	110,0	116,8	0,0	6,2
Son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep	112,1	115,3	3,8	2,9
Gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi	114,7	118,1	-0,1	3,0
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	116,8	115,6	4,5	-1,0
Son 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar	127,9	134,1	9,9	4,9
Mevcut mal stok seviyesi ⁽¹⁾	94,6	92,1	-0,9	-2,6
Gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi	127,9	120,7	3,7	-5,6
İnşaat sektörü güven endeksi	88,0	90,9	-3,3	3,3
Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi	79,0	84,2	-5,4	6,6
Gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi	97,1	97,6	-1,5	0,6

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

Motorlu Kara Taşıtları, Aralık 2023

- ❑ Türkiye'de 2023 yılında 2 milyon 290 bin 280 adet taşıtın trafiğe kaydı yapıldı
- ❑ Türkiye'de 2023 yılında bir önceki yıla göre trafiğe kaydı yapılan taşıt sayısı %80,3 artarak 2 milyon 290 bin 280 adet olurken, trafikten kaydı silinen taşıt sayısı %10,9 azalarak 31 bin 721 adet oldu. Böylece Ocak-Aralık döneminde trafikteki toplam taşıt sayısında 2 milyon 258 bin 559 adet artış gerçekleşti.
- ❑ Ocak-Aralık döneminde trafiğe kaydı yapılan 945 bin 768 adet otomobilin %66,1'i benzinli, %16,3'ü dizel, %9,3'ü hibrit, %6,9'u elektrikli ve %1,4'ü LPG'lidir. Aralık ayı sonu itibarıyla trafiğe kayıtlı 15 milyon 221 bin 134 adet otomobilin ise %35,6'sı dizel, %33,5'i LPG'li, %28,7'si benzinli, %1,5'i hibrit ve %0,5'i elektrikli. Yakıt türü bilinmeyen(3) otomobillerin oranı ise %0,2'dir.

Trafiğe kaydı yapılan otomobillerin yakıt cinslerine göre dağılımı, Aralık 2023

	Aralık				Ocak-Aralık			
	2022		2023		2022		2023	
	Sayı	Pay (%)	Sayı	Pay (%)	Sayı	Pay (%)	Sayı	Pay (%)
Toplam	56 506	100,0	90 181	100,0	566 280	100,0	945 768	100,0
Benzin	38 809	68,7	60 706	67,3	396 912	70,0	625 501	66,1
Dizel	10 734	19,0	8 718	9,7	101 808	18,0	153 675	16,3
Hibrit	4 699	8,3	9 370	10,4	48 079	8,5	87 933	9,3
Elektrik	1 301	2,3	10 134	11,2	8 312	1,5	65 558	6,9
LPG	963	1,7	1 253	1,4	11 169	2,0	13 101	1,4